

породили чудові бойові якості й почуття любові до Батьківщини. Ці духовні й військові традиції українські збройні формування не втратили й сьогодні [5, с.97].

Сьогодні в Україні встановлюються нові зв'язки між армією, суспільством та державою. І результати розбудови України, яка стає на шлях правової демократичної держави, збройні сили, що раніше були інструментом політики однієї партії, сьогодні «повернуті» державі, частково контролюються вибіркою цивільною владою в особі парламенту та уряду, а через них – усіма виборцями, тобто громадянським суспільством. Отже, попри всі зміни, вплив держави і суспільства на армію залишається визначальним. Вся сукупність явищ і процесів, котрі є в економічній, політичній, соціальній, і духовній сферах суспільства, відбивається на життєдіяльності армії.

По-перше, збройні сили є одним з найбільш складних організмів суспільства. Вони складаються із великої кількості своєрідних елементів, які перебувають у надзвичайно складних відносинах між собою. Однак армія – не хаотична множина цих елементів, вони постійно взаємодіють і знаходяться в єдності. Діяльність військової організації проходить в соціальному просторі, де можливе докладання її сил і реалізація тих чи інших форм активності.

По-друге, держава визначає сутність і зміст військової політики. З моменту набуття незалежності, українська держава визначилась у напрямках розвитку громадянського суспільства і України та розбудови миролюбної політики й оборонної доктрини розвитку збройних сил. Це закріплено у ряді законів, а також визначено у Конституції – основному законі держави. Україна прагне мирного співіснування з усіма державами, підтримує свою міць на рівні оборонно достатності для захисту від агресії. Метою оборони України є створення всіх необхідних умов для відвернення нападу і збройної відсічі можливої агресії проти України в будь-який час і за будь-яких обставин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев З. К., Докторов Б. З., Фисов Б. М. Изучение общественного мнения: опыт и проблемы // Социологические исследования. – 1979. – № 4. – С. 23-32.
2. Андреева Г. М. Социальная психология: Учебник. – 2-е изд., доп., переработ. – М.: Изд-во МГУ, 1988.
3. Зачепа А.М. Військове капелянство, як інституція духовної опіки над воїнами Збройних Сил України: Монографія. – Львів: Сполом, 2005. – 325 с.
4. Американское общественное мнение и политика. – М., 1978. – С. 60.
5. Военная психология / Под общ. ред. М. И. Дьяченко, Н. Ф. Феденко. – М.: Воениздат, 1967.
6. Кенкман П. О. К анализу механизмов формирования ориентаций молодежи. – В сб. Формирование молодежного сознания. – Таллин, 1973.

О. М. КАЛУЖНА

УКРАЇНСЬКА СПОРТИВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

Стаття присвячена проблемам розвитку та формування української термінологічної системи галузі фізичної культури та спорту.

Статья посвящена проблемам развития и формирования украинской терминологической системы отрасли физической культуры и спорта.

This article is dedicated to the problems of development and forming of Ukrainian system of terminology in the sphere of physical culture and sport.

Здобуття Україною статусу суверенної держави, розвиток національного спорту та систем фізичного виховання актуалізували проблему створення термінологічного апарату, який міг би всебічно та ефективно задовільнити комунікативні потреби галузі фізичної культури та спорту. Як окремих соціально вагомий вид людської діяльності, фізична культура та спорт мають специфічні та конкретні поняття, арсенал регламентованих дій, учасників професійної діяльності, чітко окреслений набір інвентарю, об'єктів та реалій, для мовного обслуговування яких використовується спеціальна термінологічна система [1].

Термін, як і всі мовні універсали, важко дефініювати.

Значну кількість визначень терміна можна пояснити намаганням мовознавців поєднати різноаспектні ознаки терміна.

Енциклопедія “Українська мова” дає таке тлумачення поняття “термінологія”:

1. Термінологія (від латинського *terminus* – рубіж, межа; грецьке *logos* – слово, вчення) – це сукупність термінів, що обслуговують певну сферу знань пов'язаних з системою понять : мистецтво, мистецтво, виробництво, фізичну культуру та спорт. Це особливий пласт лексики, який піддається системному регулюванню та упорядкуванню;

2. Розділ лексикології, що займається загальнотеоретичними питаннями терміна, мовознавства та термінографії.

Термін – слово або словосполучення, що позначає поняття певної галузі науки, техніки тощо. Основними ознаками терміна є : системність, наявність дефініції, тенденція до однозначності в межах цього термінологічного поля, стилістична нейтральність, точність семантики, висока функціональність. [3]. Науковий термін є важливим засобом розвитку науки, відповідно спортивний термін є важливим засобом розвитку спорту.

Становлення української наукової термінології почалося з другої половини 19 ст. і пов'язане з діяльністю І. Верхратського, М. Драгоманова, В. Левицького, І. Гавришкевича, діяльністю наукових товариств ім. Т.Г. Шевченка (м. Львів), “Просвіта” (м. Київ), ім. Г. Квітки – Основ'яненка (м. Харків) та різних термінологічних комісій, завданням яких було збирання та упорядкування термінології з різних галузей знань.

Минуле століття відзначилося тим, що українська термінологічна наука перейшла декілька етапів, які по-різному вплинули на її подальший розвиток [6].

Отже, маємо давню традицію у розвитку термінологічної науки : Києво – Могиланська академія, НТШ, журнал “Рідна мова”, і, звичайно Інститут української наукової мови, а пізніше – Інститут мовознавства. В усьому світі відомі такі сподвижники термінологічної праці, як І. Верхратський, І. Франко, І. Огієнко, вчені котрі заклали підвалини системної організації сучасних терміносистем. На сучасному етапі термінологічної праці займається дуже багато вчених у різних країнах світу : в Австрії – О. Вюстер, в Німеччині – Гофман, в Англії – Сейнер, в США – А. Вовк, в Польщі – Гайда, З. Стобески, в Латвії – Р. Грабіс, в Росії – В. Денешенко та інші.

Основні напрями термінологічної роботи в Україні передбачають узгодженість національної та міжнародної термінології, вироблення методологічних засад уніфікації терміносистем, їх функціоналізація за рахунок мовних одиниць і необхідних на даний час лексичних запозичень (теоретичний аспект), участь українських термінологів у роботі міжнародних організацій з питань стандартизації (прикладний аспект), укладання різного роду термінологічних словників у співпраці філологів та педагогів спорту (прикладний аспект) [1].

Кінцевою метою будь-якої термінологічної роботи є розроблення системи чітких і однозначних термінів, закріплення за кожним науковим поняттям одного слова, що забезпечить всі умови до терміну. Загальний огляд термінологічної роботи в Україні знаходимо у бібліографічному збірнику, укладеному А. Лагутіною та М. Богуцькою “Термінознавство на Україні”. Корпус сучасної термінологічної галузі фізичної культури та спорту поповнюється за рахунок власних мовних потенцій, а також через запозичення з інших мов. [5]. В українській мові терміни творяться шляхом надання наявним словам нових значень, афіксації, абрєвіації, основоскладання, словоскладання, синтаксичного поєднання слів у терміносполуки.

Якщо одна лексична одиниця буде характеризувати одне поняття, це приведе до заокремлення, унормування та систематизації термінологічної галузі фізичної культури та спорту, дозволять швидко знайти еквівалент в іншій мові. Очевидним є те, що варто на певному етапі вивчати як українські терміни, так і запозичені. Щодо цієї тези існують різні точки зору. Позиція Р. Смаль-Стоцького : “Боротьби проти запозичених слів узагалі не можна виправдати вже тому, що мови старі, як цивілізація, і без них не обходилися найсамостійніші мови. Народ не боїться запозичених слів, так само як не боїться запозичених ідей : і те, й друге безперечно стане набутокм і збережить у майбутньому своєрідний національний відповідник” [8].

Щодо іншомовних слів існує інша думка : “Наше суспільство переживає доволі складну фазу запозичених слів, в які прагне вкласти свій зміст. Однак процес профанації української мови триває вже давно. Особливої напруги він набуває у період тоталітаризму, коли слово було отруєне ідеологією і втрачало свою первісну змістову наповненість. Тепер іде окупація суспільної свідомості ідеологізованими, інтерінформативними словами, максимально відчуженими від національного контексту.” [4].

Результатом інтенсивної інтерференції російської щодо української мови у термінології стало запозичення з російської мови, калькування, здебільшого невмотивоване, запозичення словотвірних моделей. Упродовж тривалого часу калькування російських термінів було

одним з основних шляхів поповнення української спортивної термінології. Тому, у спортивній термінології спостерігаємо значну кількість кальок.

Враховуючи інтра-та екстралінгвальні чинники можна стверджувати, що на сучасному етапі значна частина спортивних термінів (до 70 %) запозичені з інших мов. На сьогоднішній день важко уявити будь-яку мову без інтернаціоналізмів [1], наприклад : бодібілдинг, матч, тайм – з англійської мови, арбітр, курбет – з французької мови, фехтування – з німецької мови, з італійської мови фаворит, з латинської мови – реабілітація і з грецької – диск.

Вироблення єдиної усталеної системи спортивних термінів, її практичне впровадження та використання – важливе завдання, яке має бути успішно вирішене мовознавцями і теоретиками спорту. Мовознавець може визначити правильність чи неправильність, доцільність чи недоцільність вживання певного терміну. Проте, саме синбіоз теоретиків спорту і мовознавців є запорукою успіху у нормуванні, систематизації та стандартизації термінологічної системи галузі фізичної культури та спорту.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Боровська О. Особливості історичного розвитку спортивної термінології у Західній Україні (к. 19 – п. 20 ст.)// Українська термінологія і сучасність.- К.: КНЕУ, 2005.-с.31-33
2. Вацеба О. Вплив видавничої діяльності на формування української термінології в галузі Фізичної культури і Спорту в С першої половини 20 ст. // Проблеми української термінології.- Львів: СловоСвіт, № 453, 2002. с.23-25
3. Енциклопедія “Українська мова”.- К.: Вид. Укр. енциклопедія ім. М.Г. Бажана., 2000.-с.629-631
4. Жулинський М. Духовна спрага по втраченій Батьківщині. – К.: 2000.-с.65
5. Комова М. Наукова термінологія як чинник формування наукової мови // Українська термінологія і сучасність.- Київ: КНЕУ, 2005.- с. 17-19
6. Кратко М. Проблеми української наукової мови, ВДУ ім. Лесі Українки.- Луцьк : 2002.-с.27
7. Мартинюк М. Українська спортова преса на межі 19 і 20 століття: Проблеми української термінології Зб. наук. пр.-Львів: СловоСвіт, 2004.- с.176
8. Смаль-Стоцький Р. Українська мова в советській Україні – матеріали і зауваги.- Варшава 1936.-с.272

Л.І. КОТИВ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕДИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В статті розкриті загальні особливості розвитку медичної інфраструктури Львівської області. Увага сконцентрована на розгляді питань кількісних та якісних змін інфраструктури..

В статье раскрыты общие особенности развития медицинской инфраструктуры Львовской области. Сконцентрировано внимание на рассмотрение вопросов количественных и качественных изменений инфраструктуры.

General tendencies the development of medical infrastructure of Lviv region were opened in the article. The attention is stressed on the questions of quality and quantity changing the infrastructure.

Сьогодні в Україні відбувається реформування соціальної сфери, однією з складових якої є медицина. Проблеми останньої активно обговорюються на парламентських та урядових засіданнях, у засобах масової інформації, на наукових семінарах й конференціях, проте остаточних засад її трансформації на даний час не напрацьовано. Оскільки майбутні зміни повинні торкнутися всієї складових медичної сфери, то на особливу увагу заслуговує дослідження медичної інфраструктури як базису, що виступає одним із гарантів надання населенню держави якісних медичних послуг.

Первинно, термін «інфраструктура» походить з будівельної сфери, де він означає фундамент і основу. Проте, вже з 50-х років ХХ ст. дане поняття широко використовується в економічній літературі, де під «інфраструктурою» розуміють сукупність галузей та видів діяльності, які обслуговують як виробничу так і невиробничу сферу економіки з ціллю створення основи (фундаменту) для нормальної діяльності головних галузей виробництва та розвитку продуктивних сил країни [4, с. 6–7].

Одним із дослідників, який вперше застосував цей термін в економічних розвідках був американський вчений П. Розенштейн-Родан. Він пояснив інфраструктуру як комплекс умовностей.